

Strategiska avdelningen
Handläggare
Marie Janemar
Telefon: 08-508 04 012

Till
Hässelby-Vällingby
stadsdelsnämnd
2014-04-10

Underlag för budget 2015 med inriktning 2016 och 2017

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner underlaget till budget och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Ulla Thorslund
Stadsdelsdirektör

Sammanfattning

Detta är nämndens underlag till kommunstyrelsen inför dess beredning av förslag till budget för staden åren 2015-2017. I ärendet beskrivs trender, utvecklingstendenser, strukturella frågor m.m. under kommande treårsperiod. Vidare redovisas ur ett lokalt perspektiv prioriteringar och andra synpunkter, som bedöms vara av värde för stadens översiktliga och långsiktiga planering i enlighet med de övergripande mål för staden som fastlagts av kommunfullmäktige. Enligt stadsledningskontorets anvisningar ska budgetunderlaget vara kortfattat och övergripande och strategiska satsningar ska presenteras i punktform.

Ärendets beredning

Tjänsteutlåtandet har utarbetats av strategiska avdelningen i samarbete med övriga avdelningar. Information har skett i

förvaltningsgruppen 3 april, pensionärsrådet 31 mars samt
rådet för funktionshinderfrågor 31 mars.

Innehållsförteckning

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	4
1.1 Stockholm är en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök.....	5
1.2 Kvalitet och valfrihet utvecklas och förbättras	6
1.3 Stadens verksamheter är kostnadseffektiva	7
2 Nämndens verksamhetsområde	7
2.1 Förskoleverksamhet	7
2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid	9
2.3 Äldreomsorg.....	10
2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning.....	12
2.5 Individ och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri.....	13
2.6 Stadsmiljöverksamhet	16
2.7 Ekonomiskt bistånd.....	16
2.8 Arbetsmarknadsåtgärder	17
2.9 Övrigt.....	18
3 Sammanfattande ekonomisk analys.....	19
3.1 Drift.....	20
3.2 Investeringar.....	21
3.3 Betydande projekt som inte är investeringar.....	22
4 Övriga redovisningar	22
5 Lokalförsörjningsplan.....	22
5.1 Inledning	23
5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av faktorer som förändrar behovet av lokaler	23
5.3 Kapacitet	24
5.4 Förändringar i lokalbeståndet.....	25
5.5 Kostnadsutveckling.....	26
5.6 Effektiviseringsmöjligheter.....	27

Bilagor

Bilaga 1: Blankettset stadsledningskontoret

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Områdesstatistik

Nedan redovisas resultat för ett antal områden 2011, 2012. För att få jämförbara siffror över tid används Swecos områdesstatistik som uppdateras årligen i juni. Siffror för 2013 finns därför inte ännu.

Område	Befolkning		Utrikes födda		Gymnasiebehörighet	
	2011	2012	% 2011	% 2012	% 2010	% 2011
Hässelby-Vällingby	66 721	68 074	26,6	27,4	88	88,3
Grimsta	4 382	4 402	39	39,8	73	69,6
Kälvesta	4 514	4 531	16	16,7	94	100
Nälsta	4 858	4 917	17	17,3	96	94,1
Råcksta	6 484	6 993	27	28,6	77	84,8
Vinsta	3 348	3 621	25	25,9	92	98
Vällingby	7 768	7 851	28	28,4	86	75
Hässelby gård	10 390	10 609	40	41,5	82	78,7
Hässelby strand	7 055	7 187	34	34,5	79	83,7
Hässelby villastad	17 773	17 793	18	17,9	91	94,5
**) på församlingen skrivna	149	170				
Staden	864 324	881 235	22,5	22,9	89	89,4

Område	Inkomst (20-64 år)		Ekonomiskt bistånd		*) Ohälsotal	
			% 2011	% 2012	2011	2012
Hässelby-Vällingby	296 000	301 400	5,5	5,3	26	23,3
Grimsta	224 500	230 200	6,9	6,4	28	27,6
Kälvesta	377 600	379 300	0,3	0,2	13	13
Nälsta	370 500	385 100	0,2	0,4	16	13,9
Råcksta	273 700	279 200	2,1	1,9	26	21,2
Vinsta	323 600	332 400	3,9	2,5	26	22,3
Vällingby	266 700	271 600	6,1	6	32	30,7
Hässelby gård	217 400	222 900	13,4	12,9	31	26,8

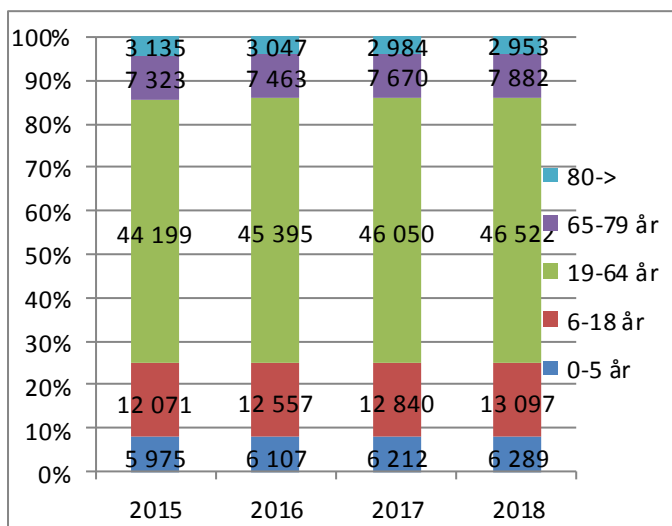
Område	Inkomst (20-64 år)		Ekonomiskt bistånd		*) Ohälsotal	
Hässelby strand	227 100	235 700	7	6,5	38	32,9
Hässelby villastad	367 900	373 400	2,8	2,7	19	17,8
Staden	327 100	339 200	3,6	3,3	21	18,9

*) mått på utbetalda dagar med sjukpenning inkl. arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning, aktivitets- och sjukersättning från socialförsäkringen.

***) personer utan folkbokföringsadress

Hässelby- Vällingby är en stadsdel i förändring. Nya bostäder byggs och invånarna har ökat med drygt 1300 personer mellan 2011 och 2012. En svag positiv trend ses i stadsdelsområdet som helhet dock är skillnaderna stora mellan olika stadsdelar. Exempel på detta är andelen med ekonomiskt bistånd som är 12,9 % i Hässelby gård att jämföra med 0,2 % i Kälvesta. Ett annat exempel är att ohälsotalet är 32,9 i Hässelby strand att jämföra med 13 i Kälvesta. Detta understryker vikten för förvaltningen att fortsätta arbetet med att hitta arbetsätt som stöttar individer att komma ut i egen försörjning.

Befolkningsprognos

Befolkningen beräknas till 2018 öka till drygt 76 000 personer. Förhållandet mellan de olika åldersgrupperna förändras marginellt däremot innebär ökningen av antalet barn behov av fler förskoleplatser än i dag. Inom gruppen äldre minskar andelen över 80 år vilket innebär en förväntad minskning äldreomsorg.

1.1 Stockholm är en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

- Ett brett utbud av fritidsaktiviteter tillsammans med föreningslivet i syfte att skapa

- trygga och attraktiva mötesplatser.
- Långsiktig samverkan med kulturförvaltningen kring medborgarservice och bibliotek, Bibblerian.
- Öka andelen förvärvsarbete.
- Trygghetsskapande insatser.

1.2 Kvalitet och valfrihet utvecklas och förbättras

Förskola

- Öka andelen behöriga förskollärare.
- Fortsatt satsning på olika forskningsprojekt i syfte att kvalitetssäkra verksamheten samt främja förskollärrrekryteringen.
- Utveckla arbetet med övergripande utvecklingsområden i syfte att erbjuda en likvärdig förskola för alla barn i stadsdelen.
- Genom informations- och kommunikationsteknik (IKT) involvera föräldrar och synliggöra förskolans uppdrag.

Barn, kultur och fritid

- Utveckla erfarenhetsutbyte med kulturförvaltningen kring exempelvis högläsning, tillgänglig litteratur via bokbussen mm.
- Översyn av antalet parklekar.
- Erbjuder ett brett utbud av aktiviteter genom samverkan mellan parklek, öppen förskola och föreningslivet.
- Utveckla kulturutbudet inom äldreomsorg och inom omsorgen för funktionsnedsatta.
- Stärka föräldrarollen genom bland annat föräldrautbildning.

Äldreomsorg

- Möjlighet för äldre att bo kvar hemma.
- Mötesplatser för personer över 65 år.
- Samverkan med frivilligorganisationer och anhörigföreningar kring aktiviteter.
- Kompetensutveckling.
- Utökad anhörigstöd genom exempelvis anhöriggrupper, utbildningar och aktiviteter.

Personer med funktionsnedsättning

- Nya gruppboheter.
- Underlätta för personer med funktionsnedsättning att komma ut på arbetsmarknaden.
- Säkra att beslutade insatser uppnår önskat syfte och effekt för brukaren.

Individ- och familjeomsorg, inkl socialpsykiatri

- Förebyggande arbete och öppenvårdsinsatser för familjer med barn och ungdomar.
- Samverkan med skola, polis m fl för att förebygga kriminalitet bland unga.
- Metoder för att följa upp och mäta resultatet av beviljade insatser.
- Utveckla arbetet med unga vuxna i behov av insatser.
- Öppenvård på hemmaplan med stöd och insatser till missbrukare och personer med

psykiska problem.

- Inventering av behovet av nya grupp- och stödboende inom socialpsykiatri.

1.3 Stadens verksamheter är kostnadseffektiva

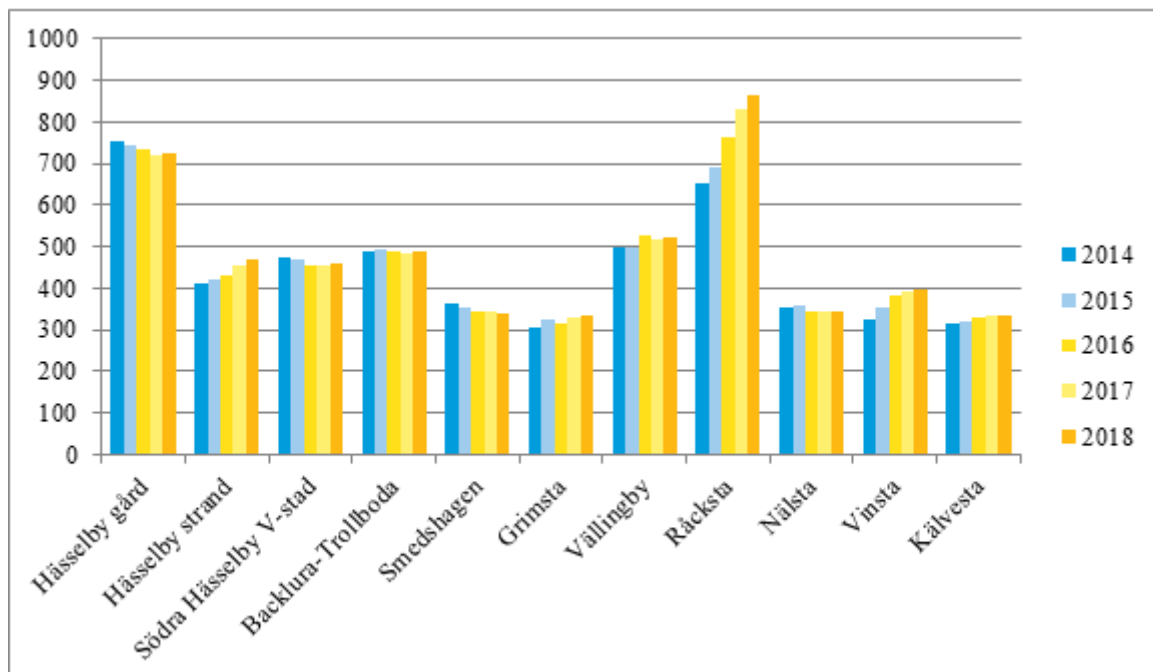
- Noggrann uppföljning av ekonomi, prestation och nyckeltalsutveckling samt prognosarbete.
- Öka kostnadsmedvetenheten i förvaltningen för att öka effektivt resursutnyttjande.
- Effektivt lokalutnyttjande.
- Noggrant följa utvecklingen av utfallet av det nya ersättningssystemet inom hemtjänsten.
- Noggrann uppföljning i syfte att minska sjukfrånvaron
- Insatser för att minska personalomsättningen

2 Nämndens verksamhetsområde

2.1 Förskoleverksamhet

Enligt befolkningsprognosen beräknas antalet barn i förskoleåldern öka med 7 procent under planperioden.

Förväntat antal barn i åldern 1-5 år per planområde under perioden 2014-2018.

Källa:Sweco

Flera nybyggnads- och utbyggnadsprojekt är under planering och genomförande för att klara av barnomsorgsgarantin med hänsyn till den stora inflyttningen. Samtidigt minskar efterfrågan på annan pedagogisk omsorg i form av familjedaghem. Vilket innebär att fler

föräldrar efterfrågar plats i förskola. En utmaning är att anpassa antalet platser till de geografiska områden där nyproduktion av bostäder växer som mest. När det gäller den planerade utbyggnaden är det av största vikt att projekten kan driftsättas enligt överenskommen tidplan. Förvaltningen ser positivt på att även fristående aktörer startar verksamhet.

Under avsnittet lokalplanering redovisas behovet av platser och pågående förskoleprojekt.

För närvarande finns inom förvaltningsområdet en verksamhet som är öppen under kvällar och helger. Förvaltningen följer nogsamt den ökade efterfrågan av barnomsorg utanför stadens ramtider.

Barn i behov av särskilt stöd

Andelen barn i behov av särskilt stöd ökar och enheterna efterfrågar riktat verksamhetsstöd i högre grad. Antalet ställda diagnoser har ökat vilket innebär fler utomstående aktörer att samarbeta med. I och med en ökad inflyttning till området förväntas även behovet av det socioekonomiska stödet bli större.

Uppföljningen av det riktade verksamhetsstödet behöver systematiseras. Detta i syfte att säkerställa att varje barn ges möjlighet att utvecklas efter sina behov och förutsättningar. Målet är att barn ska få ledning och stimulans för att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Förvaltningen behöver se över om de specialavdelningar som finns inom stadsdelsområdet uppfyller behovet.

En likvärdig förskola på vetenskaplig grund

Förvaltningen fortsätter satsningen på olika forskningsprojekt. De övergripande satsningarna utifrån gemensamma utvecklingsområden görs i syfte att erbjuda en likvärdig förskola för alla barn i stadsdelen. De erfarenheter och den kompetens som olika förskoleenheter införskaffar genom att aktivt delta i forskningen sprids vidare till alla förskolor i förvaltningen.

Deltagandet i forskningen bidrar till en förskola som vilar på vetenskaplig grund samt främjar verksamhetsutveckling. Forskningen skapar utökade möjligheter till att stärka professionen genom erfarenhetsutbyte. Förskollärares yrkeskompetens spelar en alltmer avgörande roll för hur väl förskolan lyckas nå de uppsatta målen. Förskollärare som arbetar utifrån vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet bidrar till hög kvalitet och god måluppfyllelse.

En mentorskapsorganisation avseende introduktionsår för nyutexaminerade förskollärare är under framtagande. Detta i syfte att ge stöd åt nya förskollärare i uppdraget samt att skapa en trygg och utvecklande arbetsmiljö.

Förvaltningen skapar en långsiktig organisation för fortsatt systematiskt kvalitetsarbete med mål- och resultatstyrning som verktyg. Arbetet fördjupas under perioden på enhetsnivå via de praktiska verktyg som tagits fram. Med hjälp av ett forskningsprojekt kring små barns lärande, där två av förvaltningens förskoleenheter deltar, kommer arbetet med mål- och resultatstyrning ytterligare att fördjupas och spridas. Utmaningen är att utifrån en evidensinformerad verksamhet få syn på hur väl det kvalitetsarbete som bedrivs i förvaltningens förskolor uppfyller målen. Arbetet med mål- och resultatstyrning förväntas bidra till att verksamhetens innehåll och kvalitet i större utsträckning diskuteras med föräldrar i syfte att öka andelen nöjda föräldrar i förskoleundersökningen.

Fortsatt satsning i projektet Naturvetenskap och teknik för alla (NTA) i samarbete med Kungliga vetenskapsakademien och utbildningsförvaltningens Mediateket tillsammans med andra stadsdelar. Syftet är att leva upp till läroplanens förtydligade mål kring utveckling och lärande när det gäller matematik, naturvetenskap och teknik. Förvaltningen ser det som en framgångsfaktor att redan vid tidig ålder väcka barns intresse för dessa ämnesområden.

Förvaltningen har fortsatt fokus på att utveckla användandet av informations- och kommunikationsteknik (IKT). Denna teknik ska implementeras som ett ordinarie arbets sätt i förskolornas verksamhet och utgöra ett verktyg för barns lärande. Med hjälp av utveckling inom området informations- och kommunikationsteknik kan förskolans uppdrag synliggöras och i större utsträckning involvera föräldrar. Detta i syfte att öka andelen nöjda föräldrar i förskoleundersökningen.

Förvaltningen avsätter medel för fortsatt stadsdelsövergripande kompetensutveckling inom områden matematik, Natur och teknik för alla (NTA) och informations- och kommunikationsteknik (IKT).

2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

En upphandling av fritidsgårdar har genomförts. Den nya entreprenören tar över verksamheten hösten 2014. Förvaltningen arbetar aktivt för att nå en bredare målgrupp till fritidsverksamhet för barn och unga samt att ha ett bredare utbud av fritidsaktiviteter tillsammans med föreningslivet. En utmaning är att fånga barns och ungas intressen och att utveckla delaktigheten. Målet är att barn och unga upplever att de har en meningsfull fritid som de själva kan vara med och forma.

Förvaltningen har för avsikt att under planperioden göra en översyn av antalet parklekar genom att inventera vilka som är mest välbesökta för att därefter anpassa bemanningen. Samarbete mellan parklekar, öppna förskolor och föreningslivet är under utveckling. Parklekarna, i samverkan med föreningslivet, behöver utveckla formerna för att erbjuda dagkollo under skolans lovdagar i större utsträckning. Detta med hänsyn till det ökade antalet barn och unga som deltog i verksamheten 2013.

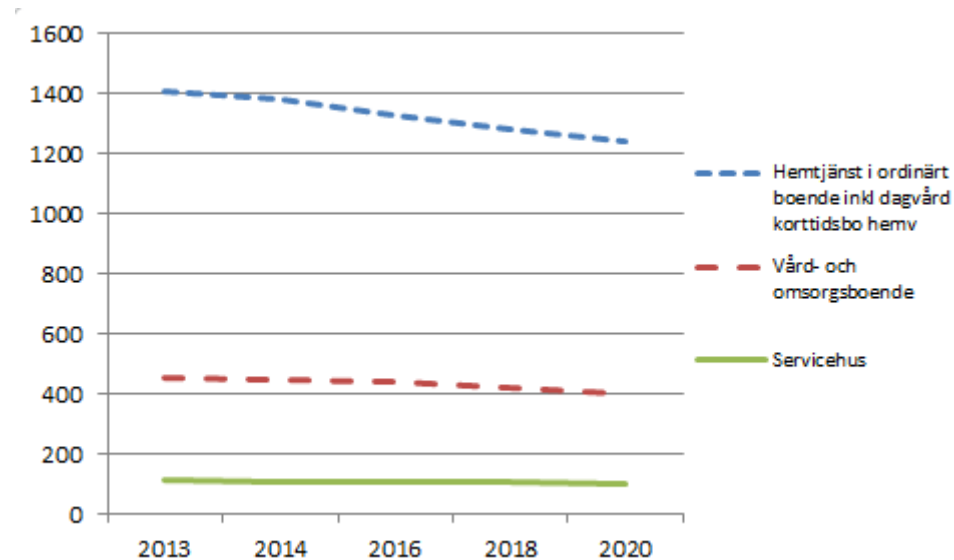
Ett förebyggande arbete inom förvaltningens alla verksamheter genomförs i syfte att minska droganvändande och kriminalitet bland ungdomar och unga vuxna. Förvaltningen fortsätter uppbyggnaden av organisationen kring den föräldrautbildning som initierats av socialförvaltningen i syfte att snabbt fånga in de föräldrar som anmäler intresse.

Enheterna inom förskola och fritid arbetar med utgångspunkt från Stockholms kulturplan ”Kultur i ögonhöjd” samt med stöd av stadens mötesplats ”Kulan”. Utgångspunkten är en bred kultursyn som innefattar barns olika bakgrund. Samverkan mellan förvaltningens verksamheter och kulturförvaltningen utvecklas under perioden med fokus på språk och högläsning.

Kulturarbetet inom äldreomsorgen och avdelningen för funktionsnedsatta samt individ och familj organiseras bland annat genom kulturombuden. Arbetet med kulturombudsträffar är under utveckling för att än mer bidra till erfarenhetsutbyte och spridning av goda exempel.

2.3 Äldreomsorg

Förväntat behov av vård- och omsorgsboende respektive hemtjänst, antal personer

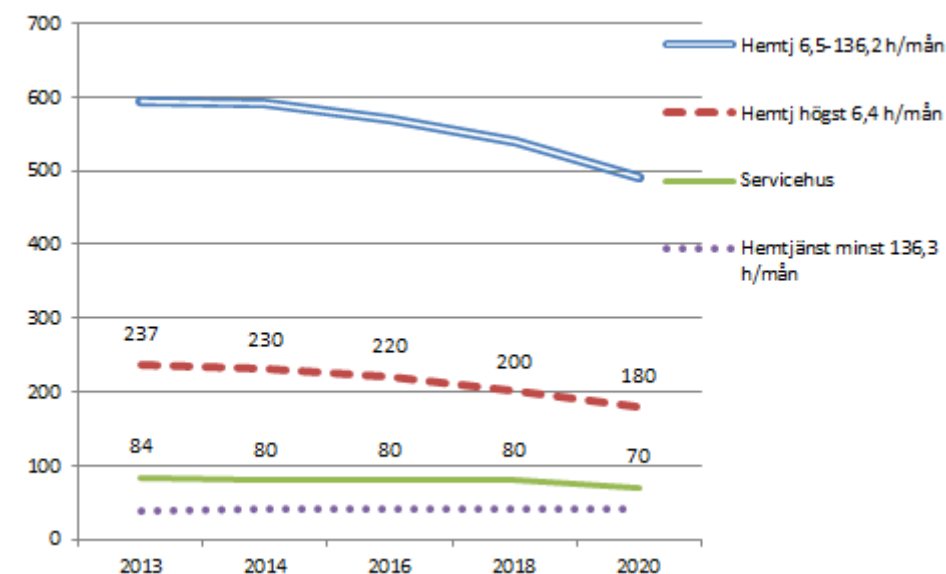

Källa: Sweco

Enligt en prognos från Sweco kommer antalet äldre i Hässelby-Vällingby i åldern 65-79 år att öka från år 2013 till 2020 och fortsätta att öka till 2040. Antalet personer i åldersgruppen 80 år och äldre kommer att minska fram till år 2020 för att därefter öka till år 2040.

Samtidigt visar prognosen att antalet vårdomsorgstagare kommer att minska de närmsta åren. Minskningen gäller alla ålderskategorier och alla former av omsorg. Om ungefär tio år förväntas antalet omsorgstagare att öka och fortsätta att öka fram till år 2040.

Förväntat behov av hemtjänst, 85 år och äldre

Källa: Sweco

Hemtjänst

Förvaltningen fortsätter att arbeta för en flexibel hemtjänst när det sammanlagda antalet timmar för hemtjänsten förväntas minska totalt. Förvaltningen arbetar aktivt med att nå ökad kundnöjdhet genom en ökad uppföljning av beslutade insatser.

Från 1 januari 2014 har ett nytt tids- och ersättningssystem för hemtjänst införts. Systemet ska säkerställa att brukaren får sina beviljade insatser utförda och att brukarens avgift blir korrekt. Dessutom innebär systemet att hemtjänstutförare får ersättning utifrån faktisk utförd tid. Det är viktigt att följa upp hur systemet fungerar såväl utifrån ett brukarperspektiv som ett beställar- och utförarperspektiv

Då förvaltningen, utifrån statistik från Sweco, kan se ett minskat kundunderlag för hemtjänst de närmaste åren har förvaltningen anpassat hemtjänstorganisationen efter kundernas efterfrågan. Detta för att kunna hålla en hög kvalitet på den egna hemtjänsten. I dagsläget finns tre kommunala hemtjänstenheter. Förvaltningen fortsätter att utveckla den egna hemtjänstenheten Demensteamet, som har specialkompetens inom demenssjukdomar.

Det förebyggande arbetet inom äldreomsorgen är av stor vikt för att alla ska kunna bo kvar hemma så länge som möjligt och för god livskvalitet. Exempel på förvaltningens förebyggande arbete är den öppna mötesplatsen Växthuset som erbjuder aktiviteter och social stimulans. Växthuset är mycket välbesökt och hit är alla över 65 år välkomna, inget biståndsbeslut krävs. På Växthuset erbjuds bland annat gym, visning av hjälpmedel, föreläsningar, fika, gemenskap och intresseklubbar av olika slag, till exempel korsordsklubb. Förvaltningen arbetar också för att utöka träffpunktens samarbete med anhörigföreningar och frivilligorganisationer. Dessutom planerar förvaltningen att samverka med stadsdelens nya bibliotek och medborgarservice *Bibblerian* och erbjuda aktiviteter, som exempelvis sittgymnastik, för personer över 65 år.

Anhörigstöd

Arbetet med anhörigstöd och uppsökande verksamhet fortsätter med utgångspunkt från mötesplatsen Växthuset. Förvaltningens syfte med anhörigstödsarbetet är att underlätta för anhörigvårdare genom att exempelvis erbjuda stöd genom anhöriggrupper, utbildning och aktivitet. En regionalisering av anhörigstödet i Västerort har påbörjats där Hässelby-Vällingby, Bromma och Spånga-Tensta samarbetar. Från och med april 2014 organiseras även Brommas anhörigstöd från Växthuset.

Vård- och omsorgsboende

Förvaltningens vård- och omsorgsboenden ska erbjuda ett boende med hög kvalitet och meningsfullt innehåll i vardagen. Ett sätt för enheterna att kontrollera kvaliteten är att se till resultatet av den årliga brukarenkät som genomförs. Enheterna analyserar resultaten och tar fram åtgärdsplaner för hur vissa områden kan förbättras för att få ännu fler nöjda svarande. Ett exempel på denna typ av kvalitetsarbete är Koppargårdens vård- och omsorgsboende som har valt att lämna en egen brukarenkät till sina boende för att kunna fördjupa sig i frågor som fått något sämre resultat.

Utöver arbetet i de egna vård- och omsorgsboendena ser förvaltningen det också som nödvändigt att följa hur privata aktörer planerar att bygga boenden i stadsdelen. Utifrån det är det lättare att kunna uppskatta efterfrågan och behov av vård- och omsorgsplatser.

Korttidsboende

Behovet av korttidsboende bedöms varken öka eller minska för den närmsta treårsperioden.

Samverkan

Förvaltningen fortsätter att utveckla samarbetet med Landstinget, bland annat med minnesmottagningen på Brommageriatriken.

Utveckling

För att säkerställa god kvalitet kommer förvaltningen att arbeta med en observationsmodell. Modellen går ut på att en observatör under ett antal dagar följer och observerar en enskild brukares vardag på ett boende. Därefter får boendet värdefull återkoppling av observatören. Under senvåren kommer observationer, enligt denna modell som utarbetats centralt, att genomföras på Koppargårdens vård- och omsorgsboende.

2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Utbyggnad av bostäder

Under de kommande åren beräknas behovet av grupp- och servicebostäder att öka, dels för att tillgodose aktuella behov och dels som ersättning för bostäder som inte uppfyller Socialstyrelsens krav.

Äldre personer i särskilda boenden ökar och behov både från skilda åldersgrupper och individuella behov behöver tillgodoses. Det finns ett ökat behov av grupp- och servicebostäder för personer under 65 år med förvärvad hjärnskada och för personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Förvaltningen bevakar nyproduktion samt ser över befintliga byggnader för att hitta fler möjliga lokaler för gruppboende.

Stockholm – en stad för alla

Mål och aktiviteter i ”Stockholm – en stad för alla”, stadens program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning, som gäller till och med 2015 ska genomsyra samtliga verksamheter. Förvaltningen ser att det finns svårigheter för personer med funktionsnedsättning att komma ut på arbetsmarknaden. Förvaltningen planerar att utveckla samarbetet inom, samt utanför, förvaltningen kring att unga vuxna personer med funktionsnedsättning får stöd i att komma ut på arbetsmarknaden och inte enbart bli hänvisade till daglig verksamhet.

Den enskilde ska erbjudas stöd i att göra egna val av utförare. Handläggjarrollen inom beställarenheten kommer att utvecklas och få ett mer informativt uppdrag.

Uppföljning

I funktionshinderinspektörernas årsrapport 2013 framkommer att årlig uppföljning i alla ärenden är ett angeläget utvecklingsområde. Förvaltningen arbetar vidare med att se över alla beställningar och följa upp individuella insatser för att tillgodose att insatsen uppnått önskat syfte och effekt för brukaren. Former för uppföljning av gruppboende, personlig assistans och hemtjänstinsatser utvecklas. Med specifika mål i beställningen får beställaren lättare att ställa krav i samband med uppföljning av utföraren. Insatsen bostad med särskild service

enligt LSS är den insats som ges till flest personer inom funktionshinderområdet. Uppföljningen av boendeinsatsen är därmed av stor betydelse.

Utvecklingsarbete

Förvaltningen har i flera år haft underskott inom beställarenheten funktionsnedsättning. Förvaltningen arbetar med att uppnå en budget i balans men har ännu inte nått målet. Nu intensifieras arbetet genom att söka efter nya samverkansformer, se över beställningar och kompetensutveckla medarbetare. Det har tagits fram en åtgärdsplan på enheten med åtgärder, beskrivningar, tidplan samt beräknad effekt. Åtgärderna följs upp och uppdateras kontinuerligt av namngivna ansvarspersoner.

Enheterna funktionsnedsättning, vuxen, socialpsykiatri samt barn och ungdom träffas regelbundet för att finna bra rutiner och klargöra avgränsningar. Ökad samverkan ger trygghet för den enskilde som inte riskerar att bli flyttad mellan olika enheter i onödan.

Medarbetare kommer att fortlöpande och vid behov få utbildning i stadens riktlinjer. Alla insatser inom LSS går igenom med riktlinjer och tillämpning. De beställningar som går igenom dokumenteras och redovisas löpande. Besök hos utförare kommer att genomföras för att jämföra utförarnas underlag med kundens faktura.

Medarbetarna inom beställarenheten får också utbildning genom metodutvecklingsdagar och utbildning i utredningsmetodik. Enheten genomför också juridisk handledning och följer aktuella domar för att lära sig mer och ge den enskilde en rättssäker handläggning.

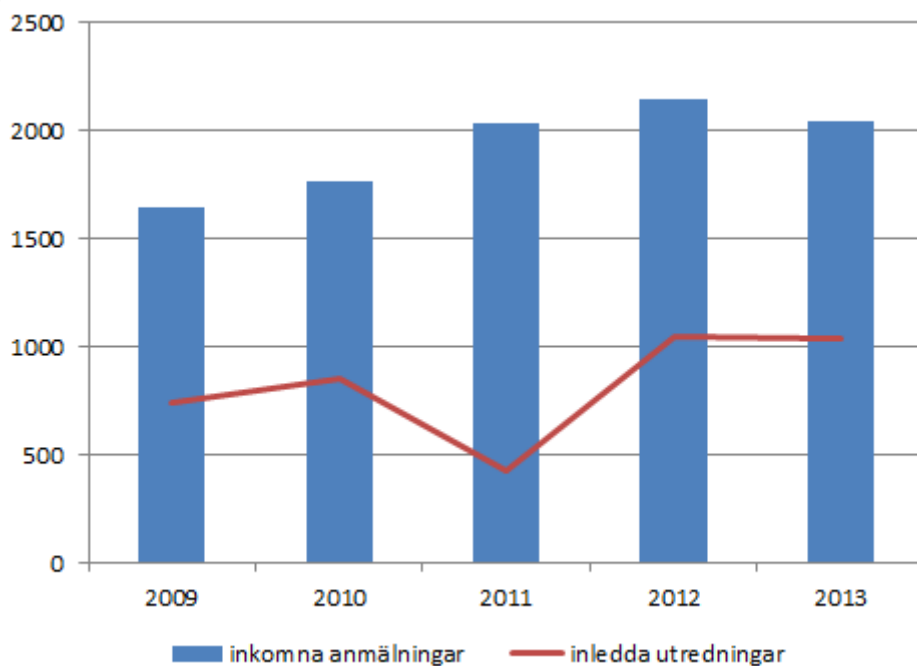
Förvaltningen har tagit del av resultatet från stadens brukarenkät. Svarsfrekvensen är låg och har inte blivit högre trots att enheterna fokuserat på att höja svarsfrekvensen. På grund av den låga svarsfrekvensen är det svårt att dra några slutsatser. Beställarenheten har tagit till sig resultatet och arbetar med att ytterligare stärka handläggarna. Förutom ökad tillgänglighet och förbättrad kontinuitet får medarbetarna också utbildning i bemötande. Den låga svarsfrekvensen i brukarenkäten har lett till att flera enheter arbetar vidare med att ta fram och genomföra egna enkäter som passar deras brukare för att få en bättre bild av vad brukarna tycker om verksamheten. Ett annat sätt att arbeta vidare med brukarnas åsikter är möten av olika slag, exempelvis husmöten på gruppbestäder.

2.5 Individ och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Socialtjänsten kommer under de närmaste åren att utveckla arbetet utifrån evidensbaserade metoder. Metoder för att mäta, följa upp och analysera resultatet av beviljade insatser ska tas fram och implementeras i verksamheten.

Barn och unga

Uppgifterna är hämtade ur socialnämndens årsrapport.

För att möta den ökande andelen barn och ungdomar i stadsdelen kommer det förebyggande arbetet och öppenvårdsinsatser i olika former utvecklas ytterligare i syfte att ge individuellt stöd på hemmaplan och i närmiljön. Antalet anmälningar när det gäller barn och ungdomar som far illa har ökat fram till 2012 för att minska något under 2013. Av tabellen ser det ut som om antalet inledda utredningar minskat under 2011 och detta beror troligen på en felaktig registrering i paraplysystemet. I den manuella beräkningen är andelen inledda utredningar på motsvarande nivå som övriga redovisade år. Antalet anmälningar förväntas vara fortsatt högt i och med en ökad befolkning. De mest frekventa anmälningsorsakerna i åldersgruppen 0-12 år är familjevåld och fysiska övergrepp mot barn. När det gäller ungdomar är kriminalitet den främsta anmälningsorsaken. En utmaning är att utveckla öppenvården med intensivt stöd och insatser som ett alternativ till placering utom hemmet. Även om öppenvården byggs ut kvarstår behovet av kvalificerad dygnetruntvård på institution för en del ungdomar med omfattande och komplicerad problematik. De HVB-hem som staden tecknar avtal med ska vara av god kvalitet.

Yngre barn som är i behov av vård utom hemmet placeras ofta i jourhem under pågående utredning eller i avvaktan på placering i familjehem. Det är idag brist på familjehem i staden och tiden i jourhem tenderar att bli alltför lång innan en mer stadigvarande familjehemsplacering blir möjlig. Det är viktigt att tillgången till familjehem ökar. Ungdomar som på grund av hemmiljön eller som lämnar institution eller familjehem kan behöva ett fortsatt stöd för att på egen hand klara ett eget boende. Förvaltningen undersöker möjligheterna att utveckla ett eget ungdomsboende.

En god skolgång är en av de viktigaste skyddsfaktorerna för barn. En strukturerad samverkan mellan socialtjänst och skola är väsentligt för att i ett tidigt skede kunna ge barn och ungdomar individuellt stöd. Även samverkan med förskola, barn- och ungdomspsykiatri och landstingets verksamheter för barn och unga är av stor betydelse för att tidigt uppmärksamma

barn och unga som är i behov av stöd. Under våren 2014 tecknas en lokal samverkansöverenskommelse med skolorna och landstinget avseende BUS-samverkan vilket utgör ett viktigt styrdokument i arbetet de kommande åren. Ett samarbete har påbörjats mellan förvaltningen och två skolor i stadsdelen för att ungdomar ska avsluta högstadiet med behörighet till gymnasiet. Det arbetet kommer att fortsätta att utvecklas tillsammans med skolorna för att öka antalet elever som får behörighet. Samarbetet med polisen i sociala insatsgrupper kommer att samverka med skolorna samt socialtjänst för att inte unga ska hamna i ett utanförskap utan motiveras till att gå i skolan.

Förvaltningen har tecknat en överenskommelse med Västerorts polismästardistrikt och utbildningsförvaltningen kring samverkan mellan socialtjänst, skola och polis i syfte att skapa ett välfungerande arbetssätt kring barn och unga som riskerar eller har hamnat i kriminalitet. Överenskommelsen bygger på en gemensamt framtagna problembild och beskriver hur samverkansparterna ska arbeta med gemensamma frågor. Arbetet med Sociala insatsgrupper, SIG, prioriteras bland annat genom medel från ytterstadssatsningen.

Vuxna inklusive socialpsykiatri

I stadsdelen bor ett stort antal personer som har behov av omfattande stöd inom förvaltningens socialpsykiatriska verksamheter och missbruksvård. Drygt 300 personer är aktuella för stöd när det gäller missbruk eller annan utsatthet.

Utöver missbruk är bostadsproblem/ hemlöshet ett område som ökar. Landstingets beroendevård är samlokaliserad med förvaltningens vuxenenhet vilket innebär fördelar för den enskilde med närhet till kommunen och landstingets resurser i samma lokaler. De strategiska frågorna är en fortsatt utveckling av olika öppenvårdsinsatser på hemmaplan samt boendestöd för att minska antal placeringar i dygnetruntvård.

Uppsökande arbete och stöd i boendet är väsentligt för att den enskilde ska kunna behålla sin bostad. Förvaltningens pågående projekt för att minska långvarig hemlöshet visar på goda resultat och minskade kostnader för tillfälligt boende. Tillgången till försöks- och träningslägenheter är av stor betydelse för att ge personer stöd med boende. Förvaltningen ser också ett ökat behov av tillfälliga bostäder för unga personer.

Drygt 350 personer är aktuella för insatser inom socialpsykiatri. Förvaltningen ser ett ökat behov av insatser och ökningen hänförs framförallt till personer med neuropsykiatrisk problematik. Det är viktigt med nära och lättillgängliga psykiatriska mottagningar vilket idag inte fungerar på ett optimalt sätt då den psykiatriska mottagningen är lokaliserad till Alvik.

Personer med kombinerad problematik i form av missbruk och psykiska funktionshinder är en ökad grupp. Socialtjänsten, allmänpsykiatri och beroendevården behöver utveckla arbetet så att dessa personer får samordnade vård- och stödinsatser. Casemanagement är en metod som kommer användas i större utsträckning för personer med omfattande och komplex problematik. För att öka sysselsättningen bland psykisk funktionshindrade ses möjligheterna över för ytterliga sysselsättningsplatser. Förvaltningen startar en dialog med det lokala näringslivet i syfte att få fler sysselsättningsplatser.

Förvaltningen har drygt 40 platser i grupp- och stödboende inom stadsdelen för personer med psykiska problem. En tredjedel av dessa personer är över 65 år och ingår i äldreomsorgens ansvarsområde. Det finns idag behov av stödboende till yngre personer samt att kunna erbjuda personer som bor i gruppboende ute i landet att få flytta till stadsdelen om de så önskar. En

inventering ska göras som ligger till grund för planering av nya grupp- och stödboenden.

Förvaltningen ser ett ökat behov av arbete mot våld i nära relationer då antalet personer som söker skydd och stöd ökar.

2.6 Stadsmiljöverksamhet

Hässelby-Vällingby är ett av de stadsdelsområden som har störst yta anlagd parkmark inom staden. Stadsdelsnämnden förvaltar dessutom en stor del av Grimsta naturreservat med dess natur-, kultur- och friluftsvärden som till exempel ängsmarker, ekbackar, motionsspår och två av stadsdelsområdets fyra strandbad, Kanaanbadet och Maltesholmsbadet. Övriga två strandbad är Hässelby allmänna bad och Lövestadbadet. Naturreservatet har en skötselplan som miljöförvaltningen årligen följer upp att förvaltningen genomför.

I stadsdelsområdet finns 49 lekplatser av varierande ålder och standard. Årligen utförs en säkerhetsbesiktning för att vidmakthålla kraven på säkra lekplatser. Lekparkerna är populära och välbesökta med effekten att underhållsbehovet är stort. Demografiska förändringar medför att avveckling av objekt och utveckling av andra måste följas upp för att säkerställa att lekplatser finns där behoven finns och i vissa fall dessutom ökar.

En ny upphandling av parkskötsel, renhållning och vinterväghållning på park- och naturmark är gjord. Ambitionen är att genom det nya avtalet höja skötselnivån inom Hässelby och Vällingby så att området uppfattas som rent, snyggt och tryggt.

Förvaltningen har erhållit extramedel för tillgänglighet och kommer även fortsättningsvis att söka medel för att verka för en mer tillgänglig stadsmiljö för alla. I Hässelby kommer bland annat lekparken Labyrinten att börja rustas upp.

Uppdatering av den lokala parkplanen pågår. Under vår och sommar kommer boende i området ges chans att i en planerad medborgardialog lämna in synpunkter på hur de vill använda eller hur de använder stadsdelsområdets park- och naturområden.

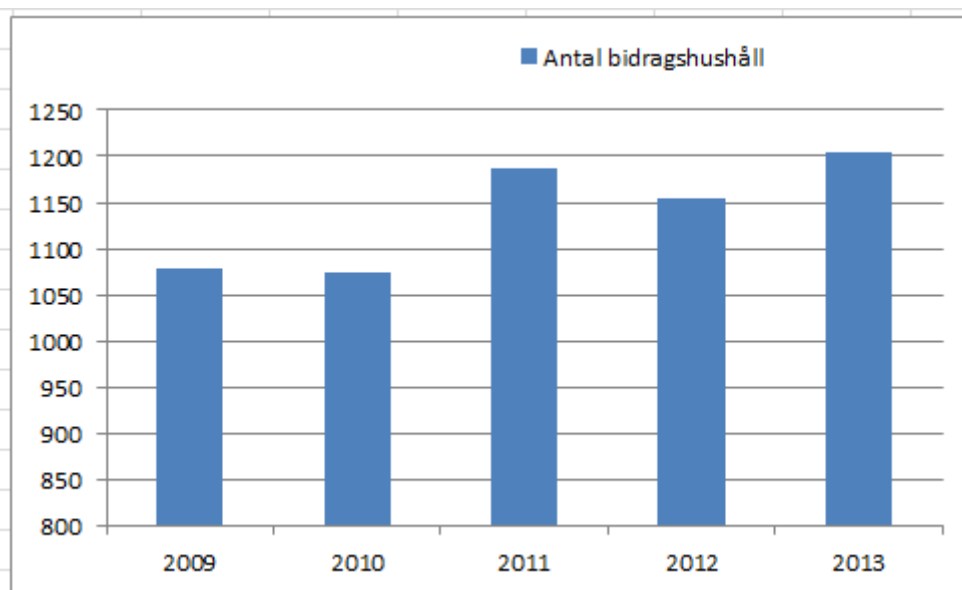
Nya projekt att starta upp är upprustning av plaskdammen vid parkleken Ådalen som beräknas vara i drift igen sommaren 2015. Vid parkleken Guldet kommer ett program för upprustning och omgestaltning av parken tas fram. Dessutom skall program tas fram för att utveckla och rusta parkleken Gulsippan, lekparken Labyrinten, Solursparken i Vällingby C, ny strandpromenad utefter Mälaren och området Strandliden vid Hässelby strand. Nuvarande två utegym är mycket populära och förvaltningen avser att titta på möjligheten att anlägga flera.

Under planperioden kommer en ny upphandling av skötsel av strandbad att genomföras.

2.7 Ekonomiskt bistånd

Tabell

Antalet hushåll som beviljas försörjningsstöd har inte minskat under det sista året och ligger på en fortsatt hög nivå. Arbetslösheten är den främsta orsaken till försörjningsstöd och många personer står idag långt ifrån arbetsmarknaden. För att fler personer ska bli självförsörjande krävs dels särskilda insatser för sjukskrivna personer utan sjukersättning, dels ett strukturerat och förändringsinriktat arbete med personer som varit arbetslösa under lång tid.

En strategisk fråga är arbetet med unga vuxna där försörjningsstöd, missbruk och osäkra boendeförhållanden är vanligt förekommande. För denna målgrupp behövs delvis nya arbetsätt och metoder i arbetet.

De strategiska frågorna för stadsdelen är att utveckla metoder för att stödja personer till egen försörjning och minska bidragstiden. Utvecklingen måste dels ske i socialsekreterarens möte med den enskilde där fokus ligger på individuella handlingsplaner och systematisk uppföljning. Samverkan med Jobbtorg, arbetsförmedlingen och försäkringskassan är av stor vikt för att personer ska bli självförsörjande och att bidragstiden inte blir lång.

Förvaltningen fortsätter arbetet med att motverka långvarig hemlöshet. Trångboddhet, osäkra boendeförhållanden och hemlöshet är idag ett stort problem. Detta drabbar många gånger barnen som lever under osäkra förhållanden och som i sin tur påverkar skolgång, fritid och integrering i samhället. Boendefrågan är dock inte något som varje stadsdel råder över utan är en övergripande fråga för staden.

Ett nytt utredningsinstrument ”Initial bedömning” implementeras under året och målsättningen är att detta ska innebära grundligare utredning samt bättre möjligheter till uppföljning av insatser med den enskilde.

2.8 Arbetsmarknadsåtgärder

Behovet av arbetsträning och arbetsprövning bedöms vara fortsatt högt under de närmaste åren. Det är av stor vikt att öka genomströmningen av de personer som får arbetsmarknadsåtgärder så att fler personer kan gå vidare till Jobbtorg eller insatser från

arbetsförmedlingen. Förvaltningen har utvecklat arbetet tillsammans med Jobbtorg, Jobbtorg Resurs, arbetsförmedlingen och försäkringskassan för att personer ska komma vidare till försörjning på egen hand. Detta är ett fortsatt strategiskt område. Förvaltningen har 25 platser för OSA (Offentligt skyddat arbete) som finansieras av statsbidrag.

2.9 Övrigt

Personal och kompetensförsörjning

Ledarskap /Chefsförsörjning

I februari 2014 var antalet tillsvidareanställda i stadsdelsförvaltningen 1427 personer. Av dessa var 56 personer chefer. Förhållandet mellan kvinnliga chefer och kvinnliga anställda är i balans (0,99) och förväntas ligga på motsvarande nivå under de kommande åren. Förhållandet vad gäller utrikesfödda chefer och utrikesfödda medarbetare ökade något och är 0.5.

Målsättningen är att kvoten ska öka ytterligare under den kommande perioden. Andelen chefer över 62 år är 5,3 %.

Under 2014 avslutas det pågående chefs- och ledarutvecklingsprogrammet för förvaltningens enhetschefer. Syftet är att stärka ledarskapet och få samsyn kring uppdrag, förhållningssätt och ansvar. Efter utvärdering kommer förvaltningen ta ställning till om programmet även ska erbjudas biträdande chefer. Ledarskapsutvecklingen kommer fortsätta under 2014 och 2015.

Förskoleverksamheten fortsätter sin satsning på obligatorisk rektorsutbildning i den statliga rektorsutbildningen. Under den kommande perioden kommer sex chefer att gå utbildningen vilket betyder att samtliga kommer ha gått rektorsutbildningen.

En särskild kompetensförsörjningsplan tas fram i samband med förvaltningens verksamhetsplan.

Hälsa

Arbetet med att främja hälsa och minska sjukfrånvaron har högsta prioritet under de kommande åren. Under år 2013 ökade förvaltningens sjukfrånvaro från 6,01% till 6,83% . Även den långa sjukfrånvaron över 366 dagar ökade markant vilket är ett ”trendbrott”. Det kommande arbetet syftar både till att stärka det hälsofrämjande perspektivet och ta fasta på friskfaktorerna på arbetsplatsen, som på det inarbetade, systematiska arbetet med uppföljning av sjukfrånvaron och samarbetet med företagshälsovården som strategisk partner.

Särskild fokus kommer att ligga på att fånga upp och arbeta med korttidsfrånvaron samt att utreda orsaker till och arbeta med åtgärder för de verksamheter där sjukfrånvaron ökat mest. Personalchef och berörd avdelningschef kommer aktivt följa upp de enheter med hög sjukfrånvaro. Förvaltningens arbete med interna stödteam som månatligen följer upp alla enheter vad gäller olika nyckeltal, bl a sjukfrånvaro och personalomsättning har här en viktig roll.

Arbets sättet i verksamhet och hälsa ska spridas vidare till fler enheter.

Under 2013 antogs en ny friskvårdspolicy och en upphandling av olika friskvårds- och hälsofrämjande aktiviteter gjordes. Tanken är att utöka och förenkla möjligheten till olika aktiviteter och under de kommande åren kan enheterna avropa alltifrån stresshantering och mental träning som olika motionspass. Samtidigt görs en nysatsning på hälsocoachverksamheten och krav på hälsoplaner för alla enheter.

Medarbetarnas kompetens/ Rekryteringsbehov/Omställning

Det finns ett fortsatt behov av omfattande nyrekryteringar av förskollärare. Såväl utbyggnaden av förskolor, avgångar som andelen förväntade pensionsavgångar ligger till grund för detta. Förvaltningen gör olika satsningar för att nå uppsatta mål. Exempelvis fortsätter projektet med övningsförskolor i samarbete med Stockholms universitet. Metoder som arbetas fram i projektet ska spridas till förvaltningens övriga förskolor. På sikt förväntas projektet med övningsförskola locka fler förskollärare till stadsdelsförvaltningen. Utöver att erbjuda möjlighet till förskolläraryt utbildning satsar förvaltningen även på att utbilda de barnskötare som saknar utbildning.

Inom avdelningen individ och familj förväntas ett fortsatt stort behov av rekrytering av socialsekreterare. Förvaltningen fortsätter sitt arbete med att försöka åtgärda och sänka den höga personalomsättningen inom vissa enheter. Bl a kommer personalavdelningen hålla nya avslutssamtal och fokusgrupper och avslutssamtal kommer även att genomföras inom förskoleverksamheten.

Förvaltningen fortsätter sitt arbete med övertalighet inom äldreomsorgen men det är osäkert huruvida det går att undvika reell övertalighet den kommande planperioden. Under 2013 minskade antalet anställda inom äldreomsorgen med cirka 70 personer. Ett femtontal personer inom äldreomsorgen har erbjudits arbete som barnskötare, Under 2014 kommer ett antal av dessa erbjudas utbildning till barnskötare.

Samtidigt fortsätter utbildningen av omvårdnadspersonal. Satsningar fortsätter både vad gäller grundutbildning till vårdbiträde som på utbildning till undersköterskekompetens. För att omvårdnadspersonalen ska få vidareutbildning och en ännu bredare kompetens ska förvaltningen även anordna internutbildningar. Det kan exempelvis vara en sjuksköterska som har specialkompetens inom området stroke som utbildar omvårdnadspersonal från egna eller andra enheter i tugg- och sväljsvårigheter. Eller att någon av förvaltningens Silviasystrar utbildar andra i bemötande med personer som har demenssjukdom, och så vidare.

Personalövertagande

I september 2013 tog stadsdelsförvaltningen över den parkleks- och fältassistentverksamhet som tidigare drivits på entreprenad. En upphandling av fritidsgårdar har genomförts vilken träder i kraft under hösten 2014.

Feriearbete

Förvaltningens satsning på feriearbeten under flera lov fortsätter. I syfte att marknadsföra feriearbeten som en arbetslivsintroduktion sker handläggningen inom personalavdelningen.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

Budgetramarna för 2015 och 2016 är antagna av kommunfullmäktige i samband med beslutet om budget 2014. Budgetplanen för 2017 är densamma som för 2016. Planerna grundar sig i sin tur på de prestationer som var aktuella våren 2013.

Budgetramen för Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd ökar marginellt under planeringsperioden, prestationsförändringar undantagna, vilket grundar sig på antaganden om

allmänna effektiviseringskrav då kompensation för kostnadsökningar till följd av löneavtal, hyreshöjningar med mera inte ges.

Anslag (mnkr)	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016	Plan 2017
Kostnader(+)	1 650,8	1 652,0	1 652,0	1 652,0
Drift och underhåll	1 647,7	1 648,9	1 648,9	1 648,9
Avskrivningar	2,2	2,2	2,2	2,2
Internräntor	0,9	0,9	0,9	0,9
Intäkter(-)	-46,5	-46,5	-46,5	-46,5
Stadsdelsnämnd netto	1 604,3	1 605,5	1 605,5	1 605,5
Förändring		1,2	0,0	0,0
Befolkning (USK)	71 327	72 703	74 569	75 756
Nettokostnad per invånare, kr	22 492	22 083	21 530	21 193

Förvaltningens nettoomslutning för driftverksamheten uppgår till 1 604,3 mnkr för 2014 vilket är en ökning med 20,3 mnkr jämfört med bokslut 2013. Enligt kommunfullmäktiges plan kommer nämndens budget att öka med 1,2 mnkr under 2015 och därefter vara oförändrad under 2016. Plan för 2017 är densamma som för 2016.

Arbetet med att nå respektive upprätthålla en ekonomi i balans med budget sker löpande med stöd av noggrann uppföljning av ekonomi, prestationer och nyckeltalsutveckling. Fortsatt fokus på kostnadseffektivitet för alla verksamheter gäller under planperioden och åtgärder tas fram då budgetunderskott befaras. Detta arbete har intensifierats ytterligare under 2014 med bland annat nya modeller för uppföljning och processer för omedelbara åtgärder vid indikationer att befintliga åtgärder inte räcker till. För att ytterligare stärka styrningen och uppföljningen kommer samverkansformerna mellan de stödfunktioner som arbetar mot samma verksamhetsområde att fortsätta att utvecklas.

Ersättningen till utförarna bestäms i allt större utsträckning av kommunfullmäktige. I det arbete som utförs av förvaltningen ligger stort fokus på att biståndsbedömningen följer lagar och riktlinjer. Arbetsätt och arbetsinstrument utvecklas kontinuerligt för att stödja biståndshandläggare i detta arbete.

3.1 Drift

Ekonomiskt bistånd, arbetsmarknadsåtgärder och flyktingmottagning

Antalet hushåll som beviljas försörjningsstöd ligger fortsatt på en hög nivå. Utvecklad samverkan med Jobbtorg, arbetsförmedling och försäkringskassan är av strategisk betydelse för att minska behovet av försörjningsstöd och öka antalet självförsörjande.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Kostnaderna för grupp- och servicebostäder hos enskilt drivna utförare som inte anslutit sig till stadens LOV-avtal överstiger betydligt ersättningsnivån. Förvaltningen arbetar målmedvetet för att minska kostnaderna och de åtgärder som pågår är bl.a. förhandling med enskilda vårdgivare om minskade vårddygnspriser.

Individ- och familjeomsorg

Individ- och familjeomsorgen har lyckats vända trenden avseende kostnadsutvecklingen men fortsatt arbete pågår för att nå budgetbalans inom vissa delområden. Störst utmaning finns inom socialpsykiatri och kvinnofrid. Förvaltningen ser en ökad problematik inom kvinnofridsarbetet med fler personer söker skydd och stöd.

Äldreomsorg

Förvaltningen ser att en prognos med färre äldre 80-89 år men fler äldre 90+ innebär minskat behov av servicehus och ökade behov av demensplatser. För att denna utveckling inte skall få negativa effekter krävs det att de olika verksamheternas omfattning kontinuerligt anpassas för att matcha de ändrade behoven. Osäkerhet råder kring konsekvenserna av det nya ersättningsystemet inom hemtjänsten.

Stadsmiljöverksamhet

Stadsdelsförvaltningarna har i samverkan med varandra och trafikkontoret lämnat över en underhållsplan till stadsledningskontoret som visar ett behov utöver ram för eftersatt reinvesteringsbehov. I takt med att staden växer ökar trycket på grönområden och parker.

Förskola

Upprustning av de många äldre förskolorna medför ökade kostnader. Lokalkostnaderna kommer även på sikt att öka till följd av att utbyggnad och nybyggnationer medför dyrare lokaler. Andelen barn med behov av särskilt stöd fortsätter att öka. Stadens ersättningsystem med strikt avläsning varje månad innebär att plats behöver erbjudas i större utsträckning även under sommarmånaderna. I möjligaste mån ersätts barn som slutar under hela året, dock kan det vara svårt att motivera föräldrar att tacka ja till en förskoleplats under sommarmånaderna. Förvaltningen fortsätter nogsamt följa utvecklingen.

Personal och administration

Arbetet med att sänka sjukfrånvaron kommer att fortsätta. En fortsatt effektivisering av administrationen sker.

3.2 Investeringar

Under planperioden söker nämnden investeringsmedel för följande projekt i prioriterad ordning. Projekten har prioriterats i samråd med trafikkontorets stadsmiljögrupp och prioriteringar har gjorts med den lokala parkplanen som underlag. Kompletterande underlag per investeringsprojekt har lämnats i särskild ordning till trafikkontoret.

Ådalens plaskdamm

För att klara ställda krav på vattenkvalitet för plaskdammen ska en upprustning av anläggningen påbörjas 2014 och färdigställas år 2015. Totalkostnad 4,0 mnkr.

Parkleken Guldets

Parkleken ligger i Grimsta som är ett flerbostadsområde med stor inflyttning. Lekplatsen är i behov av program samt upprustning. Projektet är tänkt att påbörjas under 2016 och fortsätta under planperioden. De synpunkter som framkommit i boendedialog för ett tryggare och

snyggare Grimsta kommer att beaktas. Totalkostnad 12,0 mnkr.

Solursparken

Syftet är att skapa en tryggare miljö genom att locka fler invånare att använda parken. Projektet inkluderar framtagande av handlingar för en isbana som en pocketpark för ett året runt-användande i parken. Totalkostnad 5,2 mnkr.

Program för strandpromenad och lekplatserna Gulsippan samt Labyrinten

Framtagande av program för de olika platserna för att sedan vidare kunna söka parkinvesteringssmedel. Program för strandpromenad utefter Mälarstranden ska syfta till att tillgängliggöra samt länka samman stadens nät av strandpromenader. Totalkostnad 0,6 mnkr.

Strandliden

Projektet sträcker sig från Sparrisbacken ut till piren vid Hässelby värmeverk. Totalkostnad 4,6 mnkr.

3.3 Betydande projekt som inte är investeringar

Ej aktuellt.

4 Övriga redovisningar

Ej aktuellt.

5 Lokalförsörjningsplan

Till följd av ett långsiktigt bostadsbyggande som sker i hög takt pågår ca 30 exploateringsprojekt inom stadsdelsområdet. Befolkningsökningen fram till år 2018 beräknas bli ca 5 000 invånare. Prognosen för stadsdelsområdet:

Ar	2015	2016	2017
Folkmängd prognos	72704	74568	75755

Samlad bedömning av nämndens nuvarande lokaler, i relation till behov.

Det föreligger idag ett underskott på förskoleplatser i stadsdelarna Råcksta, Vällingby och Grimsta. I övriga verksamheter råder det idag inom stadsdelsnämndens ansvarsområde i stort sett balans mellan tillgång och efterfrågan.

Samlad bedömning av förändringar i lokalbehov med hänsyn till befolkningsutvecklingen.

Tidvis uppstår underkapacitet för förskoleplatser i expansiva områden eftersom processerna för att ta fram nya lokaler är tidskrävande. Samarbetet med SISAB har effektiviserats för att påskynda processerna. Behovet av inhyrning av försöks-, stöd- och träningslägenheter kommer att öka något på grund av den ökade inflyttningen. Inom äldreomsorgen väntas minskade behov under treårsperioden.

Sammanfattning av planerade förändringar i lokalbestånd och strategi.

Förskolelokalerna behöver utökas för att klara ökade behov. Arbetet med att tillgodose servicebehov i form av förskoleplatser fortgår. Planen är att det främst ska ske genom nybyggnad och i viss mån tillbyggnad av förskolor. En fördel med nybyggnad är att mindre förskolor i dåligt skick kan rivas, idag är ca 25 % av förskolelokalerna i behov av upprustning för att bättre anpassas till nuvarande lokalkrav för verksamheten.

I övrigt har genomförda rationaliseringar de senaste åren lett till att lokalutnyttjandet är effektivt inom de flesta verksamheter.

Långsiktig och översiktlig bedömning av lokalkostnadernas utveckling över tiden.

Den beräknade ökningen med ca 5000 invånare till år 2018 innebär att lokalkostnaderna kommer att öka i paritet med inflyttningen och i relation till eventuell privatisering av verksamheterna detta kommer att ställa krav på fortsatt effektivisering av lokalerna.

5.1 Inledning

Förskola

För att möta det ökade trycket på att få fram nya förskoleplatser p.g.a. bostadsutbyggnaden föreligger behov av ytterligare förskolelokaler i stadsdelarna Råcksta, Vällingby, Grimsta. Nybyggnation av förskolor ger möjlighet att slå ihop mindre förskolor och avveckla lokaler som är i sämre skick.

Socialpsykiatri

En kartläggning behöver göras när det gäller behovet av lägenheter till personer med psykiska funktionshinder. I de befintliga gruppboendena är många idag över 65 år och behovet av platser för yngre personer ökar.

Funktionsnedsättning

Obalans mellan tillgång och efterfrågan råder i staden som helhet när det gäller lägenheter för personer med funktionsnedsättning. Efterfrågan är större än tillgången och behoven väntas öka i takt med befolkningsökningen.

Administration

Lokalerna på Hässelby Torg utnyttjas fullt ut för administration och olika verksamheter. Lokaleffektiviseringar, omstruktureringar samt uppgraderingar av lokalfunktioner pågår, exempelvis beträffande besöksrum, konferens- samt lunchrum

Övriga lokaler

När det gäller övriga lokaler är uppfattningen att behov och efterfrågan är i balans.

5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av faktorer som förändrar behovet av lokaler

Förskola

Stadsdelsområdets förskoleverksamhet kan i dag tillhandahålla totalt 4258 platser. Då inräknas såväl kommunala som fristående verksamheter inklusive allmän förskola och annan pedagogisk omsorg i form av familjedaghem. Befolkningsprognosen för antalet 1-5-åringar i

befolkningen är 5133 individer år 2016. I denna prognos där hänsyn tagits till inflyttning samt kända förskoleplaner finns ytterligare behov om ca 150 platser år 2017. De största behoven finns i områdena Grimsta, Vällingby och Råcksta.

Socialpsykiatri

Befolkningsökningen innebär att behoven av insatser ökar i motsvarande grad. Se även under punkt 5.1.

Funktionsnedsättning

Befolkningsprognosen visar på ett ökat antal invånare vilket i motsvarande grad bedöms öka antalet personer som behöver olika former av boenden.

Äldreomsorg

Enligt prognoserna kommer antalet äldre i Hässelby-Vällingby i åldern 65-79 att öka de närmaste åren medan antalet äldre 80-89 år minskar under samma tid. Antalet 90 + ökar enligt prognosen med 95 personer fram till 2016. I och med att det förväntas en minskning av antalet äldre i åldersklassen 80 och äldre påverkas volymen av framtida omsorgsbehov.

Administration

Det kan antas att personalen för vissa verksamheter i de stadsdelsgemensamma lokalerna ökar i paritet med befolkningsökningen, eftersom verksamheten riktas mot medborgarna.

Övriga lokaler

Med anledning av att befolkningen ökar kan det bli aktuellt att inrätta ytterligare verksamhetslokaler.

5.3 Kapacitet

Förskola

Förvaltningen har idag 52 förskolor i drift om c:a 31000 kvm med totalt ca 2500 platser. Kapacitetsutnyttjandet är idag 100 %.

Individ och familjeomsorg

Det totala antalet platser i boenden och lägenheter är c:a 136 st i socialtjänsten och 51 i socialpsykiatrin och samtliga dessa platser utnyttjas vilket ger ett kapacitetsutnyttjande om 100 %. Ca 300 kvm lokaler disponeras för Familjecenter, Öppenvårdsenhet, Ungdomsmottagning samt för arbetsträningsverksamhet. Ungdomsmottagningen hyrs i samverkan med Bromma stadsdelsnämnd och Landstinget. Hässelby-Vällingby står för 25 % av lokalkostnaden, ca 100 tkr/år. Vuxenenheten disponeras c:a 7 019 kvm fördelat på 136 lägenheter för jour-, försöks-, och träningslägenheter. Vuxenenheten disponerar även en lokal om 92 kvm för öppen verksamhet för missbrukare. Inom socialpsykiatri disponeras 850 kvm lokaler för sysselsättning och aktiviteter.

Funktionsnedsättning

Antalet platser i boenden och lägenheter är 75 och samtliga utnyttjas vilket ger ett kapacitetsutnyttjande om 100 %. För olika slag av boenden disponeras 5 753 kvm samt 2 157

kvm för daglig verksamhet, totalt 7 910 kvm

Äldreomsorg

Antalet platser i äldreboendena har följande fördelning:

Hässelgården 45 platser, Skolörten 127 servicehuslägenheter, Skolörtens gruppboende 48 lägenheter och Koppargården 154 platser. Liviagården 29 platser. Skolörtens servicehus har ca 8 tomma lgh. Lokaler för äldreomsorg omfattar vård- och omsorgsboende, gruppboenden, servicehus, dagverksamhet och lokaler för hemtjänstpersonal.

Förvaltningen besiktar själv lägenheterna inom äldreomsorgen för att korta tiderna som lägenheterna står tomma inför underhåll.

Administration

Stadsdelsförvaltningens huvudkontor rymmer inte bara administration utan även en hel del verksamheter. Lokalerna omfattar ca 300 arbetsplatser på ca 7000 kvm, ca 23 kvm per arbetsplats. Förvaltningens administration använder en begränsad del av dessa lokaler, verksamheterna använder huvuddelen.

5.4 Förändringar i lokalbeståndet

Förskola

För att anpassa lokalbeståndet i proportion till befolkningsökningen behövs ytterligare ca 350 förskoleplatser till och med 2016. En del av de befintliga förskolelokalerna är i behov av renovering och uppgradering när det gäller standard, verksamhetsanpassning, utvändig miljö m.m. Flertalet lokaler är ca 25 år eller äldre, det innebär att bl.a. värmesystemen har brister och att ventilationsinstallationer samt kök inte följer dagens krav och regler. Äldre förskolor med stort underhållsbehov, otidsenliga planlösningar m.m. bör fasas ut och ersättas med nya förskolor. Flera projekt pågår för att täcka behoven av förskoleplatser. Uppgifter om tillkommande platser är preliminära. Definitiva kapacitetstal kommer att anges i respektive förhyrningsärende, inriktnings- och genomförandebeslut. Förvaltningen ser med oro på kostnadsutvecklingen vid nyproduktion då det är allt svårare att hamna under de gränsvärden staden har definierat och med stigande hyresnivåer som följd.

Snödroppen, Snårvindevägen: Stadsdelsnämnden har fått godkänt för genomförande av Kommunstyrelsens ekonomiutskott. Inväntar pågående detaljplanearbete. Förskolan ska ersätta nuvarande förskola på Drivbänksvägen 1 invid Åkermynthans centrum p.g.a. bostadsbyggande samt förskolan på Snödroppsgränd 27 som rivs.

Tabulatorn 2, Håsjögränd: Produktion av den nya konceptförskolan pågår. Beräknas vara klar till sommaren 2014.

Zinket 2 (Invid Grimsta skolan), Kanngjutargränd: Produktion pågår. Beräknas vara klar till hösten 2014.

Jämtlandsgatan 118, Ritstiftet: Väntar på tillstånd från KSEKU avseende rivning av befintlig förskola på 1 avd. och uppförande av en ny förskola med 5 avd.

Åkerbrodden 1, Blomsterkungsvägen 235: Stadsdelsnämnden har fått godkänt för genomförande av Kommunstyrelsens ekonomiutskott. Produktionsstart under våren 2014. Ska delvis ersätta paviljongen på Lingonrisgränd 3.

Bokkammaren 7, Maltesholmsvägen 91: Planerad rivning av uttjänt förskola med två mindre byggnader och uppförande av ny konceptförskola med 5 avdelningar. Våren 2014 beställdes förslagshandling från Sisab.

Vattenfallet 2, Vällingby Parkstad: Sveafastigheter planerar tillsammans med privat entreprenör en förskola. Detaljplanen medger ca 1800 kvm i befintliga lokaler för skoländamål inom området.

Nålfatet 2, Duvedsvägen 21: Utredning pågår, tillsammans med Sisab och Svenska bostäder huruvida det är möjligt att tillskapa en ny förskola på fastigheten.

Socialpsykiatri

Lokalbeståndet bedöms öka i proportion till befolkningsökningen.

Förvaltningen söker aktivt lämpliga objekt för byggnation/inhyrning av nya omsorgslägenheter

Funktionsnedsättning

Antalet lägenheter behöver på sikt utökas. Uppgifter om kostnader anges i respektive förhyrningsärende, inriktnings- och genomförandebeslut.

Vattenfallet 2, Vällingby Parkstad: I det planerade bostadsområdet i Råcksta har avdelningen begärt 5-10 servicelägenheter och 1 för personal. Inflyttning beräknas tidigast till 2015.

Äldreomsorg

På Koppargården har ytor på plan 7 och 8 samt källarplan och bottenvåning sagts upp.

Administration och verksamheter

Pågående förändringar i lokalerna p.g.a. organisatoriska förändringar.

Övriga lokaler

Begränsade förändringar.

5.5 Kostnadsutveckling

Förskola

Förvaltningen bedömer att de totala kostnaderna för förskolelokaler kommer att öka på grund av befolkningsökningen. Förvaltningen planerar utöver detta att tillsammans med SISAB modernisera ett antal objekt vilket också bidrar till ökade hyreskostnader under perioden

Socialpsykiatri

Förvaltningen bedömer att kostnaderna för lokalbeståndet när det gäller lägenheter ökar i proportion till befolkningsökningen.

Funktionsnedsättning

Förvaltningen bedömer att kostnadsförändringen för lokalbeståndet ökar i proportion till befolkningsökningen.

Äldreomsorg

Under förutsättning att planerna följs kommer kostnaderna på sikt att minska.

Administration

Förvaltningen ska öka effektiviteten i lokalerna för att möta de eventuella behov som uppstår på grund av befolkningsökningen.

Övriga

Övriga lokaler utgörs av parklekar och fritidsgårdar. Förvaltningen väntar inga större förändringar för övriga lokaler.

5.6 Effektiviseringsmöjligheter

Förvaltningen arbetar fortlöpande med inventering av lokalbehovet för att matcha efterfrågan och behov med för verksamheterna lämpliga lokaler. Lokalerna i Hässelby Gård utnyttjas fullt ut för administration och de olika verksamhetsavdelningarna. Lokaleffektiviseringar, omstruktureringar samt uppgraderingar av lokalfunktioner pågår, exempelvis beträffande besöksrum, konferens- samt lunchrum.